శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సరస్వత్యాస్తటే రాజన్నృషయః సత్రమాసత।
వితర్కః సమభూత్తేషాం త్రిష్వధీశేషు కో మహాన్ ॥ **1** ॥

తస్య జిజ్ఞాసయా తే వై భృగుం బ్రహ్మసుతం నృప।
తజ్జ్ఞప్త్యై ప్రేషయామాసుః సోఽభ్యగాద్ బ్రహ్మణః సభాం ॥ **2** ॥

న తస్మై ప్రహ్వణం స్తోత్రం చక్రే సత్త్వపరీక్షయా।
తస్మై చుక్రోధ భగవాన్ ప్రజ్వలన్ స్వేన తేజసా ॥ **3** ॥

స ఆత్మన్యుత్థితం మన్యుమాత్మజాయాత్మనా ప్రభుః।
అశీశమద్ యథా వహ్నిం స్వయోన్యా వారిణాఽఽత్మభూః ॥ **4** ॥

తతః కైలాసమగమత్ స తం దేవో మహేశ్వరః।
పరిరబ్ధుం సమారేభ ఉత్థాయ భ్రాతరం ముదా ॥ **5** ॥

నైచ్ఛత్త్వమస్యుత్పథగ ఇతి దేవశ్చుకోప హ।
శూలముద్యమ్య తం హంతుమారేభే తిగ్మలోచనః ॥ **6** ॥

పతిత్వా పాదయోర్దేవీ సాంత్వయామాస తం గిరా।
అథో జగామ వైకుంఠం యత్ర దేవో జనార్దనః ॥ **7** ॥

శయానం శ్రియ ఉత్సంగే పదా వక్షస్యతాడయత్ ।
తత ఉత్థాయ భగవాన్ సహ లక్ష్మ్యా సతాం గతిః ॥ **8** ॥

స్వతల్పాదవరుహ్యాథ ననామ శిరసా మునిం ।
ఆహ తే స్వాగతం బ్రహ్మన్ నిషీదాత్రాసనే క్షణం ।
అజానతామాగతాన్ వః క్షంతుమర్హథ నః ప్రభో ॥ **9** ॥

అతీవ కోమలౌ తాత చరణౌ తే మహామునే ।
ఇత్యుక్త్వా విప్రచరణౌ మర్దయన్ స్వేన పాణినా ॥ **10** ॥

పునీహి సహలోకం మాం లోకపాలాంశ్చ మద్గతాన్ ।
పాదోదకేన భవతస్తీర్థానాం తీర్థకారిణా ॥ **11** ॥

అద్యాహం భగవంల్లక్ష్మ్యా ఆసమేకాంతభాజనం ।
వత్స్యత్యురసి మే భూతిర్భవత్పాదహతాంహసః ॥ **12** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం బ్రువాణే వైకుంఠే భృగుస్తన్మంద్రయా గిరా ।
నిర్వృతస్తర్పితస్తూష్ణీం భక్త్యుత్కంఠోఽశ్రులోచనః ॥ **13** ॥

పునశ్చ సత్రమావ్రజ్య మునీనాం బ్రహ్మవాదినాం ।
స్వానుభూతమశేషేణ రాజన్ భృగురవర్ణయత్ ॥ **14** ॥

తన్నిశమ్యాథ మునయో విస్మితా ముక్తసంశయాః ।
భూయాంసం శ్రద్దధుర్విష్ణుం యతః శాంతిర్యతోఽభయం ॥ **15** ॥

ధర్మః సాక్షాద్ యతో జ్ఞానం వైరాగ్యం చ తదన్వితం ।
ఐశ్వర్యం చాష్టధా యస్మాద్ యశశ్చాత్మమలాపహం ॥ **16** ॥

మునీనాం న్యస్తదండానాం శాంతానాం సమచేతసాం ।
అకించనానాం సాధూనాం యమాహుః పరమాం గతిం ॥ **17** ॥

సత్త్వం యస్య ప్రియా మూర్తిర్బ్రాహ్మణాస్త్విష్టదేవతాః ।
భజంత్యనాశిషః శాంతా యం వా నిపుణబుద్ధయః ॥ **18** ॥

త్రివిధాకృతయస్తస్య రాక్షసా అసురాః సురాః ।
గుణిన్యా మాయయా సృష్టాః సత్త్వం తత్తీర్థసాధనం ॥ **19** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సారస్వతా విప్రా నృణాం సంశయనుత్తయే ।
పురుషస్య పదాంభోజసేవయా తద్గతిం గతాః ॥ **20** ॥

సూత ఉవాచ
ఇత్యేతన్మునితనయాస్యపద్మగంధ -
పీయూషం భవభయభిత్ పరస్య పుంసః ।
సుశ్లోకం శ్రవణపుటైః పిబత్యభీక్ష్ణం
పాంథోఽధ్వభ్రమణపరిశ్రమం జహాతి ॥ **21** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా ద్వారవత్యాం తు విప్రపత్న్యాః కుమారకః ।
జాతమాత్రో భువం స్పృష్ట్వా మమార కిల భారత ॥ **22** ॥

విప్రో గృహీత్వా మృతకం రాజద్వార్యుపధాయ సః ।
ఇదం ప్రోవాచ విలపన్నాతురో దీనమానసః ॥ **23** ॥

బ్రహ్మద్విషః శఠధియో లుబ్ధస్య విషయాత్మనః ।
క్షత్రబంధోః కర్మదోషాత్ పంచత్వం మే గతోఽర్భకః ॥ **24** ॥

హింసావిహారం నృపతిం దుఃశీలమజితేంద్రియం ।
ప్రజా భజంత్యాః సీదంతి దరిద్రా నిత్యదుఃఖితాః ॥ **25** ॥

ఏవం ద్వితీయం విప్రర్షిస్తృతీయం త్వేవమేవ చ ।
విసృజ్య స నృపద్వారి తాం గాథాం సమగాయత ॥ **26** ॥

తామర్జున ఉపశ్రుత్య కర్హిచిత్ కేశవాంతికే।
పరేతే నవమే బాలే బ్రాహ్మణం సమభాషత ॥ **27** ॥

కింస్విద్ బ్రహ్మంస్త్వన్నివాసే ఇహ నాస్తి ధనుర్ధరః।
రాజన్యబంధురేతే వై బ్రాహ్మణాః సత్ర ఆసతే ॥ **28** ॥

ధనదారాత్మజాపృక్తా యత్ర శోచంతి బ్రాహ్మణాః।
తే వై రాజన్యవేషేణ నటా జీవంత్యసుంభరాః ॥ **29** ॥

అహం ప్రజా వాం భగవన్ రక్షిష్యే దీనయోరిహ।
అనిస్తీర్ణప్రతిజ్ఞోఽగ్నిం ప్రవేక్ష్యే హతకల్మషః ॥ **30** ॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
సంకర్షణో వాసుదేవః ప్రద్యుమ్నో ధన్వినాం వరః।
అనిరుద్ధోఽప్రతిరథో న త్రాతుం శక్నువంతి యత్ ॥ **31** ॥

తత్ కథం ను భవాన్ కర్మ దుష్కరం జగదీశ్వరైః।
చికీర్షసి త్వం బాలిశ్యాత్ తన్న శ్రద్దధ్మహే వయం ॥ **32** ॥

అర్జున ఉవాచ
నాహం సంకర్షణో బ్రహ్మన్ న కృష్ణః కార్ష్ణిరేవ చ।
అహం వా అర్జునో నామ గాండీవం యస్య వై ధనుః ॥ **33** ॥

మావమంస్థా మమ బ్రహ్మన్ వీర్యం త్ర్యంబకతోషణం।
మృత్యుం విజిత్య ప్రధనే ఆనేష్యే తే ప్రజాం ప్రభో ॥ **34** ॥

ఏవం విశ్రంభితో విప్రః ఫాల్గునేన పరంతప।
జగామ స్వగృహం ప్రీతః పార్థవీర్యం నిశామయన్ ॥ **35** ॥

ప్రసూతికాల ఆసన్నే భార్యాయా ద్విజసత్తమః।
పాహి పాహి ప్రజాం మృత్యోరిత్యాహార్జునమాతురః ॥ **36** ॥

స ఉపస్పృశ్య శుచ్యంభో నమస్కృత్య మహేశ్వరం।
దివ్యాన్యస్త్రాణి సంస్మృత్య సజ్యం గాండీవమాదదే ॥ **37** ॥

న్యరుణత్ సూతికాగారం శరైర్నానాస్త్రయోజితైః।
తిర్యగూర్ధ్వమధః పార్థశ్చకార శరపంజరం ॥ **38** ॥

తతః కుమారః సంజాతో విప్రపత్న్యా రుదన్ ముహుః।
సద్యోఽదర్శనమాపేదే సశరీరో విహాయసా ॥ **39** ॥

తదాఽఽహ విప్రో విజయం వినిందన్ కృష్ణసన్నిధౌ।
మౌఢ్యం పశ్యత మే యోఽహం శ్రద్దధే క్లీబకత్థనం ॥ **40** ॥

న ప్రద్యుమ్నో నానిరుద్ధో న రామో న చ కేశవః।
యస్య శేకుః పరిత్రాతుం కోఽన్యస్తదవితేశ్వరః ॥ **41** ॥

ధిగర్జునం మృషావాదం ధిగాత్మశ్లాఘినో ధనుః।
దైవోపసృష్టం యో మౌఢ్యాదానినీషతి దుర్మతిః ॥ **42** ॥

ఏవం శపతి విప్రర్షౌ విద్యామాస్థాయ ఫాల్గునః।
యయౌ సంయమనీమాశు యత్రాస్తే భగవాన్ యమః ॥ **43** ॥

విప్రాపత్యమచక్షాణస్తత ఐంద్రీమగాత్ పురీం।
ఆగ్నేయీం నైరృతీం సౌమ్యాం వాయవ్యాం వారుణీమథ।
రసాతలం నాకపృష్ఠం ధిష్ణ్యాన్యన్యాన్యుదాయుధః ॥ **44** ॥

తతోఽలబ్ధద్విజసుతో హ్యనిస్తీర్ణప్రతిశ్రుతః।
అగ్నిం వివిక్షుః కృష్ణేన ప్రత్యుక్తః ప్రతిషేధతా ॥ **45** ॥

దర్శయే ద్విజసూనూంస్తే మావజ్ఞాత్మానమాత్మనా।
యే తే నః కీర్తిం విమలాం మనుష్యాః స్థాపయిష్యంతి ॥ **46** ॥

ఇతి సంభాష్య భగవానర్జునేన సహేశ్వరః।
దివ్యం స్వరథమాస్థాయ ప్రతీచీం దిశమావిశత్ ॥ **47** ॥

సప్త ద్వీపాన్ సప్త సింధూన్ సప్తసప్తగిరీనథ।
లోకాలోకం తథాతీత్య వివేశ సుమహత్తమః ॥ **48** ॥

తత్రాశ్వాః శైబ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకాః।
తమసి భ్రష్టగతయో బభూవుర్భరతర్షభ ॥ **49** ॥

తాన్ దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణో మహాయోగేశ్వరేశ్వరః।
సహస్రాదిత్యసంకాశం స్వచక్రం ప్రాహిణోత్ పురః ॥ **50** ॥

తమః సుఘోరం గహనం కృతం మహద్
విదారయద్ భూరితరేణ రోచిషా।
మనోజవం నిర్వివిశే సుదర్శనం
గుణచ్యుతో రామశరో యథా చమూః ॥ **51** ॥

ద్వారేణ చక్రానుపథేన తత్తమః
పరం పరం జ్యోతిరనంతపారం।
సమశ్నువానం ప్రసమీక్ష్య ఫాల్గునః
ప్రతాడితాక్షోఽపిదధేఽక్షిణీ ఉభే ॥ **52** ॥

తతః ప్రవిష్టః సలిలం నభస్వతా
బలీయసైజద్బృహదూర్మిభూషణం।
తత్రాద్భుతం వై భవనం ద్యుమత్తమం
భ్రాజన్మణిస్తంభసహస్రశోభితం ॥ **53** ॥

తస్మిన్ మహాభీమమనంతమద్భుతం
సహస్రమూర్ధన్యఫణామణిద్యుభిః।

విభ్రాజమానం ద్విగుణోల్బణేక్షణం
సితాచలాభం శితికంఠజిహ్వం ॥ **54** ॥

దదర్శ తద్భోగసుఖాసనం విభుం
మహానుభావం పురుషోత్తమోత్తమం ।
సాంద్రాంబుదాభం సుపిశంగవాససం
ప్రసన్నవక్త్రం రుచిరాయతేక్షణం ॥ **55** ॥

మహామణివ్రాతకిరీటకుండల -
ప్రభాపరిక్షిప్తసహస్రకుంతలం ।
ప్రలంబచార్వష్టభుజం సకౌస్తుభం
శ్రీవత్సలక్ష్మం వనమాలయా వృతం ॥ **56** ॥

సునందనందప్రముఖైః స్వపార్షదై -
శ్చక్రాదిభిర్మూర్తిధరైర్నిజాయుధైః ।
పుష్ట్యా శ్రియా కీర్త్యజయాఖిలర్ద్ధి భి -
ర్నిషేవ్యమాణం పరమేష్ఠినాం పతిం ॥ **57** ॥

వవంద ఆత్మానమనంతమచ్యుతో
జిష్ణుశ్చ తద్దర్శనజాతసాధ్వసః ।
తావాహ భూమా పరమేష్ఠినాం ప్రభు -
ర్బద్ధాంజలీ సస్మితమూర్జయా గిరా ॥ **58** ॥

ద్విజాత్మజా మే యువయోర్దిదృక్షుణా
మయోపనీతా భువి ధర్మగుప్తయే ।
కలావతీర్ణావవనేర్భరాసురాన్
హత్వేహ భూయస్త్వరయేతమంతి మే ॥ **59** ॥

పూర్ణకామావపి యువాం నరనారాయణావృషీ ।
ధర్మమాచరతాం స్థిత్యై ఋషభౌ లోకసంగ్రహం ॥ **60** ॥

ఇత్యాదిష్టౌ భగవతా తౌ కృష్ణౌ పరమేష్ఠినా।
ఓమిత్యానమ్య భూమానమాదాయ ద్విజదారకాన్ ॥ **61** ॥

న్యవర్తతాం స్వకం ధామ సంప్రహృష్టౌ యథాగతం।
విప్రాయ దదతుః పుత్రాన్ యథారూపం యథావయః ॥ **62** ॥

నిశామ్య వైష్ణవం ధామ పార్థః పరమవిస్మితః।
యత్కించిత్ పౌరుషం పుంసాం మేనే కృష్ణానుకంపితం ॥ **63** ॥

ఇతీదృశాన్యనేకాని వీర్యాణీహ ప్రదర్శయన్।
బుభుజే విషయాన్ గ్రామ్యానీజే చాత్యూర్జితైర్మఖైః ॥ **64** ॥

ప్రవవర్షాఖిలాన్ కామాన్ ప్రజాసు బ్రాహ్మణాదిషు।
యథాకాలం యథైవేంద్రో భగవాంశ్చైష్ఠ్యమాస్థితః ॥ **65** ॥

హత్వా నృపానధర్మిష్ఠాన్ ఘాతయిత్వార్జునాదిభిః।
అంజసా వర్తయామాస ధర్మం ధర్మసుతాదిభిః ॥ **66** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే ద్విజకుమారానయనం నామ ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥